

PRZEDMIOTOWE OCENIANIE

Biznes i zarządzanie

Klasy: 1 TR, 1 TE, 1 TP Technikum

**w zawodach: technik reklamy, technik ekonomista, technik programista
rok szkolny 2023/2024**

Przedmiotowe ocenianie zostało opracowane w oparciu i zgodnie z:

- Ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r.,(Dz.U. z 2021 poz. 1915, z 2022 r. poz. 583, 1116);
- Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 sierpnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2022 poz. 1780);
- Wewnątrzszkolnym ocenianiem zawartym w Statucie Technikum.

Obszary oceniania.

Ocenie podlegają następujące obszary.

- 1) wiadomości (stopień rozumienia i zapamiętania nabytych informacji) oraz korelowanie ich z wiedzą nabytą na innych przedmiotach;
- 2) umiejętność udziału w dyskusjach, selekcji problemów, formułowaniu sądów, obrony własnego zdania, argumentacji, zadawania pytań, wyciągania wniosków, wykorzystania w praktyce, a także korzystania i gromadzenia informacji z podręcznika, aktów prawnych, słowników, encyklopedii, prasy, tekstów źródłowych, internetu;
- 3) różne przejawy aktywności intelektualnej, w tym: rozumienie tekstów i instrukcji, praca indywidualna i w zespole, sprawne wykonywanie powierzonych zadań;

4) obowiązkowość i systematyczność w pracy, np. prowadzenie notatek.

Cele przedmiotowego oceniania

- 1) Rozpoznawanie poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania;
- 2) informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych oraz postępach w tym zakresie;
- 3) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce;
- 4) udzielanie wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju;
- 5) dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach.

Sposoby i formy sprawdzania osiągnięć uczniów.

Obowiązują następujące sposoby sprawdzania osiągnięć ucznia z przedmiotu biznes i zarządzanie:

- odpowiedź ustna;
- prace pisemne (sprawdziany, kartkówki, krzyżówki, testy, projekty);
- ocena wykonywanych ćwiczeń, kart pracy;
- ocena pracy na lekcji (wypowiedzi ustne, udział w dyskusji, obserwacja zaangażowania uczniów w czasie wykonywania zadań w grupie);
- udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach.

Nie można zgłosić nieprzygotowania grupowego przed zapowiedzianymi pisemnymi formami wiedzy i umiejętności (kartkówka, sprawdzian, karta pracy, analiza tekstu prawnego, praca z zeszytem ćwiczeń) oraz po ogłoszeniu na lekcji przez nauczyciela konieczności pisania niezapowiedzianej kartkówki.

Pisemne formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

Kartkówka – obejmuje zakres materiału z trzech ostatnich godzin lekcyjnych, materiał będący tematem lekcji bieżącej, którą nauczyciel może przeprowadzić bez uprzedzenia. Krótkie wypowiedzi pisemne uczniów (kartkówki) mogą być stosowane w ciągu semestru w dowolnych ilościach bez wcześniejszego informowania uczniów. Jeżeli w czasie kartkówki uczeń korzysta z niedozwolonych materiałów, pracuje niesamodzielnie lub przeszkadza innym otrzymuje ocenę niedostateczną. Ocen z kartkówek nie poprawia się.

Sprawdzian – obejmujący zakres materiału z działu/rozdziału, który nauczyciel może przeprowadzić z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem. W przypadku nieobecności ucznia na sprawdzianie pisemnym ma on obowiązek zaliczenia go w ciągu 2 tygodni, w szczególnych przypadkach losowych uczeń może mieć ustalony drugi termin. Nieobecność na sprawdzianie pisemnym w I i w II terminie uprawnia nauczyciela do wpisania uczniowi oceny niedostatecznej. W przypadku pisania sprawdzianu w II terminie kryteria oceny nie ulegają zmianie. Jeżeli w czasie sprawdzianu uczeń korzysta z niedozwolonych materiałów, pracuje niesamodzielnie lub przeszkadza innym otrzymuje ocenę niedostateczną. Czas napisania sprawdzianu będzie uzależniony od jego formy, jednak nie będzie dłuższy niż czas trwania jednostki lekcyjnej;

Poprawione prace pisemne są oddawane uczniom do wglądu oraz omówione, w terminie nieprzekraczającym 14 dni, licząc od dnia ich napisania.

Aktywność ucznia na lekcji

Za poprawność odpowiedzi, wykonywanie ćwiczeń i czynny udział w lekcji uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą lub „+”, a za pasywną postawę na zajęciach uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną lub „-”.

Za uzyskanie pięciu „+” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą. Analogicznie uczeń może również otrzymać ocenę niedostateczną za trzy „-” w przypadku braku czynnego udziału w lekcji, w tym niewykonania poleceń nauczyciela.

Na zajęciach obowiązuje kultura dyskusji. Uczniowie są zobowiązani aktywnie uczestniczyć w lekcjach, nie przeszkadzać kolegom i nauczycielowi w trakcie zajęć oraz przestrzegać zasad BHP.

Jeżeli klasa swoim niestosownym zachowaniem uporczywie uniemożliwia pracę nauczycielowi, ma on prawo przerwać prowadzenie lekcji i zadać przewidziany na nią materiał do samodzielnego opracowania, a na następnej lekcji sprawdzić przygotowanie uczniów (np. w formie kartkówki) i ocenić je.

Prace długoterminowe/projekty

Ocenie podlegać będzie samodzielna praca długoterminowa ucznia, tj. gromadzenie i dokumentacja różnych źródeł informacji, czytanie i twórcze wykorzystanie literatury, osiągnięcia w konkursach czy olimpiadach. Za udział w konkursie bądź olimpiadzie na szczeblu szkolnym – uczeń uzyskuje ocenę częściową bardzo dobrą, za udział w etapie wojewódzkim bądź okręgowym – ocena częściowa celująca. Za uzyskanie tytułu laureata w konkursie (olimpiadzie) na szczeblu krajowym uczeń otrzymuje roczną ocenę celującą.

Kryteria oceniania

W ocenianiu bieżącym ocenie podlegają wiadomości ucznia, umiejętności poszukiwania wiedzy, praktycznego działania, umiejętność komunikowania się i postawy. W sali lekcyjnej obowiązuje wszystkich przestrzeganie zasad BHP, przedstawionych przez nauczyciela na pierwszej lekcji we wrześniu.

Oceny cząstkowe, śródroczne i roczne wystawiane są według skali:

- 1) stopień celujący – 6;
- 2) stopień bardzo dobry – 5;
- 3) stopień dobry - 4;
- 4) stopień dostateczny – 3;
- 5) stopień dopuszczający – 2;
- 6) stopień niedostateczny -1.

Nie stosuje się znaków: plus „+” oraz minus „-” przy ocenach bieżących.

Uzyskana przez ucznia ocena jest jawna i uzasadniona przez nauczyciela.

W zależności od zdobytych punktów uczeń otrzymuje następujące oceny:

Skala oceniania wiedzy ucznia:

0% - 30%	- ocena niedostateczna (1)
31 % - 50%	- ocena dopuszczająca (2)

51% - 70%	- ocena dostateczna (3)
71% - 85%	- ocena dobra (4)
86 % - 98 %	- ocena bardzo dobra (5)
99 % - 100 %	- ocena celująca (6)

Wymagania na poszczególne oceny:

1. ocena celująca

- uczeń dysponuje wiedzą znacznie wykraczającą poza program nauczania;
- wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem oraz literaturą popularnonaukową i specjalistyczną zgodnie z omawianą na zajęciach problematyką;
- samodzielnie dokonuje interpretacji skomplikowanych problemów ekonomicznych;
- wykazuje dużą aktywność na zajęciach edukacyjnych;
- wysuwa oryginalne wnioski, dokonuje niezależnych ocen;
- aktywnie uczestniczy w pracach na zajęciach lekcyjnych, w kołach zainteresowań;
- osiąga sukcesy w konkursach (olimpiadach) na szczeblu okręgowym/wojewódzkim i centralnym;
- biegle posługuje się fachową terminologią;
- samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia;
- łączy wiedzę z różnych przedmiotów;
- terminowo realizuje zadania;
- charakteryzuje zjawiska ekonomiczne posługując się kategoriami ekonomicznymi;

- analizuje zjawiska i procesy gospodarcze w otaczającej go rzeczywistości;
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych;
- samodzielnie i bezbłędnie redaguje i sporządza dokumenty.

2. ocena bardzo dobra

- uczeń w pełni przyswoił wiadomości objęte podstawą programową;
- wykazuje zainteresowanie przedmiotem, jest aktywny na zajęciach;
- samodzielnie redaguje dokumenty na podstawie otrzymanych dyspozycji;
- potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach;
- posługuje się prawidłowo narzędziami i miarami ekonomicznymi;
- potrafi samodzielnie formułować wnioski;
- terminowo realizuje zadania;
- wykorzystuje różne źródła wiedzy;
- umiejętnie stosuje posiadaną wiedzę w praktyce;
- poprawnie analizuje różne wskaźniki ekonomiczne;
- jest aktywny na lekcjach;
- wykonuje prace w sposób estetyczny;
- pracuje systematycznie;
- stosuje się do zasad bhp właściwych w zawodzie.

3. ocena dobra

- uczeń opanował wiadomości i umiejętności objęte programem nauczania w stopniu dobrym;
- stosuje podstawowe pojęcia z zakresu podstaw przedsiębiorczości;
- samodzielnie rozwiązuje zadania teoretyczne lub praktyczne;
- zna i potrafi zinterpretować podstawowe wskaźniki ekonomiczne;
- sporządza typowe dokumenty (bez pomocy nauczyciela);
- poprawnie rozwiązuje zadania o pewnym stopniu trudności;
- wykazuje aktywność na lekcjach;
- przedstawia wyniki samodzielnej pracy;
- posługuje się wystarczającym słownictwem oraz właściwą terminologią;
- poprawnie wykonuje ćwiczenia i polecenia;
- potrafi odpowiednio dobrać, obliczyć i zinterpretować wskaźniki analizy ekonomicznej;
- potrafi prawidłowo interpretować teksty i schematy.

4. ocena dostateczna

- dysponuje podstawową wiedzą określoną w programie nauczania z przedmiotu biznes i zarządzanie;
- wiedza ucznia jest fragmentaryczna i wyrywkowa;
- rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności (zazwyczaj przy pomocy nauczyciela);
- z niewielką pomocą nauczyciela dobiera dane i oblicza wskaźniki analizy ekonomicznej;
- zna podstawowe pojęcia, zasady i prawa;

- nie potrafi interpretować wyników (wyciągać wniosków);
- niezbyt aktywnie uczestniczy w zajęciach;
- samodzielnie i poprawnie wykonuje proste ćwiczenia,
- uczestniczy w pracach i zadaniach zespołowych,
- redaguje dokumenty, wypełnia formularze, popełniając błędy;
- przy pomocy nauczyciela potrafi dokonać analizy typowego zjawiska, problemu ekonomicznego i zaproponować rozwiązanie.

5. ocena dopuszczająca

- uczeń wykazuje spore luki w wiadomościach objętych programem nauczania;
- potrafi, z pomocą nauczyciela, przedstawić wyniki własnej pracy w formie ustnej i pisemnej oraz ćwiczeniowej;
- z pomocą nauczyciela dobiera dane do analizy ekonomicznej;
- zapamiętuje wiadomości konieczne do elementarnej orientacji w treściach danego działu tematycznego i z pomocą nauczyciela potrafi je odtworzyć;
- potrafi określić podstawowe pojęcia z zakresu ekonomiki przedsiębiorstw;
- rozwiązuje zadania o niewielkim stopniu trudności (zazwyczaj przy pomocy nauczyciela);
- nie potrafi samodzielnie wyciągać wniosków;
- nie jest aktywny na zajęciach;
- sporządza/wypełnia dokumenty tylko przy znacznej pomocy nauczyciela;
- operuje bardzo prostym językiem, ubogim pod względem leksykalnym.

6. ocena niedostateczna

- nie opanował wiadomości objętych podstawą programową, powstałe w wiadomościach braki uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy w zakresie nauczanego przedmiotu;
- nie zna podstawowych pojęć, nie potrafi stosować wiadomości do wykonywania podstawowych czynności praktycznych, nie rozumie pytań i poleceń;
- nie przygotowuje się do lekcji;
- dokumenty, formularze sporządza/wypełnia bardzo niestarannie, popełniając liczne błędy merytoryczne;
- nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań, nawet przy pomocy nauczyciela;
- w wypowiedziach, ćwiczeniach popełnia bardzo poważne błędy;
- odznacza się brakiem systematyczności i chęci do nauki oraz biernością na lekcjach.

Wystawianie oceny śródrocznej i rocznej

- ocenę śródroczną i roczną wystawia nauczyciel zgodnie z terminem podanym w zarządzeniu dyrektora szkoły;
- ocena śródroczna i roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych;
- przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej największe znaczenie mają oceny ze sprawdzianów;
- ocena niedostateczna powinna być podana do wiadomości ucznia i jego rodziców na miesiąc przed klasyfikacją;
- w przypadku uzyskania przez ucznia oceny niedostatecznej za pierwszy semestr, uczeń ma możliwość jej poprawienia w terminie określonym przez nauczyciela. Pozytywna ocena roczna uzależniona jest od opanowania materiału w stopniu co najmniej dopuszczającym w semestrze I i II;

- ocenę celującą roczną otrzymuje uczeń, który otrzymał oceny cząstkowe celujące lub otrzymał w toku nauczania oceny semestralne bardzo dobre i wykonał pracę dodatkową na ocenę celującą.

Nieprzygotowanie do zajęć

Uczeń ma prawo, przed lekcją, zgłosić nieprzygotowanie do zajęć, dwa razy w ciągu semestru. Nieprzygotowanie uczeń zgłasza niezwłocznie po wejściu do klasy, zanim nauczyciel rozpocznie odpytywanie lub sprawdzanie prac pisemnych. Nieprzygotowanie uczeń winien zgłosić w przypadku:

- a) braku przygotowania się do odpowiedzi ustnej;
- b) niewykonania innej zadanej pracy, np. prezentacji, referatu.

Klasyfikowanie uczniów

Uczeń może być niesklasyfikowany, jeżeli brak jest podstaw do ustalenia oceny klasyfikacyjnej z powodu nieobecności ucznia na zajęciach edukacyjnych przekraczającej połowę czasu przeznaczanego na te zajęcia w planie szkolnym. Jeżeli są podstawy do ustalenia oceny klasyfikacyjnej (uczeń zdał materiał nauczania realizowany na opuszczonych przez niego lekcjach), to nauczyciel może ucznia sklasyfikować.

W sprawach nieuregulowanych niniejszym Przedmiotowym Ocenianiem mają zastosowanie przepisy Wewnętrzny Oceniania zawarte w Statucie Technikum.

Temat	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
I. Człowiek – istota przedsiębiorcza					
	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
1.1. Znaczenie przedsiębiorczości	– wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>przedsiębiorczość</i>	– wyjaśnia pojęcia <i>innowacyjność</i> i <i>kreatywność</i>	– charakteryzuje innowacyjność i kreatywność – zna sposoby pobudzania kreatywnego myślenia	– uzasadnia rolę i znaczenie przedsiębiorczości i innowacyjności w gospodarce rynkowej	– udowadnia na własnych przykładach wpływ kreatywności i przedsiębiorczości na rozwój człowieka i gospodarki
1.2. Postawy sprzyjające przedsiębiorczości	– opisuje aktywną postawę człowieka	– określa postawę przedsiębiorczą – wyjaśnia pojęcie <i>samoakceptacja</i> – rozpoznaje przykłady inicjatywności – charakteryzuje cechy człowieka przedsiębiorczego	– charakteryzuje kreatywność i inicjatywność jako istotne cechy osoby przedsiębiorczej – opisuje zachowania uległe, asertywne i agresywne	– dostrzega znaczenie przedsiębiorczości w życiu osobistym i rozwoju społeczno-gospodarczym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej	– udowadnia na przykładach znaczenie samoakceptacji w zachowaniu asertywnym i w kształtowaniu cech przedsiębiorczych
1.3. Kompetencje osoby przedsiębiorczej	– przedstawia umiejętności osoby przedsiębiorczej	– definiuje pojęcia <i>kompetencje twarde</i> , <i>kompetencje miękkie</i>	– charakteryzuje umiejętności człowieka przedsiębiorczego	– analizuje poziom własnej przedsiębiorczości i kreatywności	– planuje wykorzystanie własnych zachowań asertywnych w działaniach przedsiębiorczych
1.4. Komunikacja interpersonalna	– wskazuje elementy procesu komunikacji – rozróżnia komunikację werbalną i niewerbalną	– charakteryzuje elementy procesu komunikacji – wskazuje przyczyny zakłóceń w procesie komunikacji	– analizuje zakłócenia w komunikacji interpersonalnej i proponuje sposoby ich likwidowania	– uzasadnia znaczenie skutecznej komunikacji w budowaniu właściwych relacji społecznych	– analizuje własne umiejętności komunikacyjne i świadomie pracuje nad ich doskonaleniem

	– wymienia środki komunikacji interpersonalnej				
1.5. Sposoby wywierania wpływu na ludzi	– wymienia reguły wpływu społecznego	– podaje sytuacje wykorzystywania reguł wpływu – odróżnia perswazję od manipulacji	– wymienia techniki manipulacyjne – wyjaśnia szkodliwość manipulacji – podaje sposoby obrony przed manipulacją	– klasyfikuje manipulacje ze względu na treść (wymienia rodzaje manipulacji) – przedstawia przykłady metod i technik manipulacji stosowanych w przestrzeni publicznej	– przedstawia własny przykład analizy informacji pochodzącej z różnych źródeł
1.6. Zarządzanie czasem	– wymienia przynajmniej trzy metody zarządzania sobą w czasie	– przedstawia konsekwencje złego zarządzania czasem – opisuje metody i techniki zarządzania sobą w czasie	– podaje przyczyny złego zarządzania czasem – opisuje proces zarządzania czasem	– wskazuje techniki zarządzania czasem podnoszące efektywność pracy zespołowej i efektywność pracy indywidualnej	– planuje swoje działania z wykorzystaniem metod zarządzania sobą w czasie
1.7. Podejmowanie decyzji	– wymienia cele podejmowania decyzji – wyjaśnia czynniki wpływające na podjęcie decyzji – przedstawia bariery utrudniające podejmowanie decyzji	– wymienia metody wspomagające proces decyzyjny (analiza SWOT, burza mózgów, drzewko decyzyjne)	– charakteryzuje etapy podejmowania decyzji – opisuje metody wspomagające proces decyzyjny (analiza SWOT, burza mózgów, drzewko decyzyjne)	– przedstawia modele podejmowania decyzji	– stosuje metody wspomagające podejmowanie decyzji
1.8. Praca zespołowa	– wyjaśnia pojęcia <i>grupa społeczna, lider</i>	– wymienia zasady dobrej współpracy – wymienia bariery budowania zespołu	– opisuje fazy budowania oraz organizację grupy – wymienia cechy lidera	– analizuje zalety i wady pracy zespołowej	– analizuje siebie jako lidera grupy

Sprawdzian					
II. Zarządzanie projektami					
2.1. Specyfika projektu	– podaje przykłady projektów z różnych dziedzin	– wyjaśnia pojęcia <i>projekt, projektowanie, zarządzanie projektem</i> – klasyfikuje projekty ze względu na rodzaj i dziedzinę	– wskazuje cechy projektu – klasyfikuje projekty realizowane w szkołach	– podaje pomysły projektów do realizacji w szkole	– omawia projekty, w realizacji których uczestniczył w szkole
2.2. Etapy projektu	– wymienia etapy realizacji projektu	– wskazuje ryzyka mogące zakłócać realizację projektu	– charakteryzuje etapy realizacji projektu – wymienia role w zespole realizującym projekt	– przypisuje zadania do etapów realizacji projektu	– analizuje swoje zadania przy realizacji projektów szkolnych i ocenia swoją rolę
2.3. Definiowanie celów projektu	– podaje metodę SMART stosowaną przy wyznaczaniu celów	– charakteryzuje cechy opisujące cele projektu	– wyznacza cele wskazanego przedsięwzięcia	– konkretyzuje cele metodą 6xW	– stosuje metodę SMART przy wyznaczaniu własnych celów
2.4. Harmonogram, budżet i ewaluacja projektu	– wyjaśnia, czym jest harmonogram projektu	– opisuje diagram Gantta i wpisuje w niego harmonogram przykładowego przedsięwzięcia	– przygotowuje budżet przykładowego przedsięwzięcia	– wyjaśnia sens opracowania harmonogramu, budżetu i ewaluacji projektu	– opracowuje harmonogram, budżet i ewaluację projektu
Sprawdzian					
III. Gospodarka rynkowa					
3.1. Przedsiębiorczość w gospodarce	– wymienia cztery typy gospodarek	– charakteryzuje typy gospodarek – wyjaśnia, czym zajmuje się ekonomia	– opisuje zasady racjonalnego gospodarowania	– wyjaśnia czynniki wpływające na dobrobyt	– podaje argumenty na temat znaczenia przedsiębiorczości dla budowania dobrobytu państwa

3.2. Zalety gospodarki rynkowej	– rozróżnia typy gospodarek w Polsce po II wojnie światowej	– charakteryzuje funkcjonowanie gospodarki centralnie planowanej w Polsce – wyróżnia cechy gospodarki rynkowej	– wskazuje skutki gospodarki centralnej w Polsce – analizuje proces transformacji gospodarczej w Polsce – charakteryzuje rolę własności prywatnej i wolności gospodarczej w gospodarce rynkowej	– porównuje gospodarkę centralnie sterowaną i rynkową – charakteryzuje na przykładach stosowanie zasady wolności gospodarczej	– dyskutuje na temat wolności gospodarczej, analizując indeks wolności gospodarczej w różnych krajach
3.3. Prawo popytu	– wyjaśnia pojęcia <i>popyt, prawo popytu</i>	– interpretuje prawo popytu	– wskazuje na wykresie zależność między popytem a ceną – charakteryzuje czynniki wpływające na wielkość popytu	– wyróżnia rodzaje dóbr i podaje ich przykłady	– podaje odstępstwa od prawa popytu (paradoksy popytu)
3.4. Prawo podaży	– wyjaśnia pojęcia <i>podaż, prawo podaży</i>	– interpretuje prawo podaży – definiuje pojęcie <i>równowaga rynkowa</i>	– wskazuje na wykresie zależność między podażą a ceną – charakteryzuje czynniki wpływające na wielkość podaży	– analizuje zależności między popytem, podażą a ceną (przesunięcia krzywych)	– analizuje znaczenie mechanizmu rynkowego dla funkcjonowania gospodarki rynkowej
3.5. Rodzaje rynków	– wyjaśnia, czym jest rynek i podaje przykłady rynków	– podaje kryteria klasyfikacji rynków	– opisuje rodzaje konkurencji – wyjaśnia funkcje rynku	– charakteryzuje przykłady rynków, stosując różne klasyfikacje – wskazuje negatywne skutki ograniczenia konkurencji na rynku	– rozpracowuje znaczenie konkurencji dla konsumenta i dla gospodarki
3.6. Podmioty gospodarki rynkowej	– wyróżnia podmioty gospodarki rynkowej	– opisuje rolę gospodarstwa domowego jako	– charakteryzuje podmioty gospodarki i opisuje ich rolę	– opisuje schemat obiegu okrężnego	– analizuje wpływ zdarzeń na obieg okrężny gospodarki

		podmiotu gospodarki rynkowej		– analizuje zależności między podmiotami gospodarczymi	
3.7. Ochrona konsumenta	– wyjaśnia pojęcia <i>konsument, klient, reklamacja</i> – zna prawa konsumenta do składania reklamacji	– wskazuje ustawy regulujące prawa konsumenta – wskazuje ustawę o ochronie danych osobowych – podaje instytucje ochrony konsumenta – odróżnia nieuczciwe praktyki konsumenckie – wyjaśnia pojęcia <i>gwarancja, rękojmia</i> – sporządza pismo reklamacyjne według wzoru	– charakteryzuje prawa konsumenta – charakteryzuje zakres ochrony danych osobowych – wskazuje podstawy prawne do złożenia reklamacji	– charakteryzuje organizacje i instytucje wspierające konsumenta – wskazuje formy rozstrzygania sporów konsumenckich	– analizuje realizację praw konsumenta i ochrony danych osobowych Polsce
3.8. Wskaźniki gospodarcze	– wymienia wskaźniki ekonomiczne charakteryzujące gospodarkę	– wyjaśnia pojęcia <i>PKB, PKB per capita, inflacja, bezrobocie</i> – wyjaśnia, do czego wykorzystywane są wskaźniki ekonomiczne	– opisuje przyczyny i skutki inflacji – wyjaśnia przyczyny bezrobocia	– wyszukuje i interpretuje bieżące wskaźniki ekonomiczne – interpretuje wskaźniki zatrudnienia i bezrobocia, analizując wielkość PKB kraju	– wykorzystuje interpretacje wskaźników w dyskusji
3.9. Budżet państwa	– wyjaśnia pojęcia <i>budżet państwa, dochody budżetu, wydatki budżetowe</i>	– wymienia wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa – wyróżnia podstawowe źródła wpływów do budżetu	– podaje zasady polityki budżetowej państwa – wyjaśnia wpływy deficytu budżetowego na funkcjonowanie gospodarki	– określa funkcje budżetu – analizuje powstawanie deficytu i długu publicznego	– analizuje sprawozdania z wykonania budżetu państwa – dyskutuje na temat wpływu długu publicznego na rozwój gospodarczy

		<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zadania finansowane przez budżet państwa – wyjaśnia pojęcie <i>deficyt budżetowy</i> 			
3.10. Budżet jednostek samorządu lokalnego	– wyjaśnia pojęcia <i>samorząd lokalny, budżet samorządu lokalnego</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła dochodów jednostek samorządowych – wymienia zadania finansowane przez gminę 	– wyjaśnia pojęcie <i>budżet obywatelski</i> i wymienia, co może być z niego finansowane	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje wpływy i wydatki swojej (lub wybranej) gminy – wymienia projekty finansowane z budżetu swojej gminy 	– przedstawia pomysły projektów do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego
3.11. Patriotyzm gospodarczy	– wyjaśnia pojęcie <i>patriotyzm gospodarczy</i>	– wskazuje przykłady patriotyzmu gospodarczego	– wymienia zalety patriotyzmu gospodarczego	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje przykłady działań, wskazując na przejawy patriotyzmu gospodarczego – proponuje działania propagujące patriotyzm gospodarczy 	– podejmuje dyskusje na temat kontrowersji wokół patriotyzmu gospodarczego
Sprawdzian					
Tematy projektów uczniowskich	–	–	–	– ocenia propozycje projektów, dyskutując szansę ich realizacji	– podaje własne propozycje projektów do dyskusji i realizacji

Opracowała:

Dominika Krawczyk